

Taterne - etnisitet og opprinnelse

Skrevet av Anne Minken

– Etnisitet dreier seg om opprettholdte etniske grenser, ikke om kulturell uforanderlighet, skriver forfatteren som også drøfter begrepene etnisitet og klasse i forhold til taterne.

Anne Minken er historiker og har skrevet doktoravhandlingen *Tatere i Norden før 1850. Sosio-økonomiske og etniske fortolkningsmodeller*. Se: <http://munin.uit.no/handle/10037/3399>

0

Del

Taterne (også kalt romanifolk eller de reisende) er en av Norges fem nasjonale minoriteter. Innad i gruppa er det ulike syn på opprinnelse og historie. De delte meningene gjenspeiler seg blant annet i navnet på dagens interesseorganisasjoner. Én av organisasjonene kaller seg Landsorganisasjonen for romanifolket (LOR). Denne organisasjonen ser på rom som et broderfolk, og bekjemper aktivt bruken av ordet tater, som de anser som en rasistisk og nedsettende betegnelse. Den andre store interesseforeningen har derimot valgt å bruke taterbetegnelsen. Den kaller seg Taternes landsforbund (TL). Medlemmene av denne foreningen avviser enhver forbindelse med rom og forstår taterne som en helt særegen innvandringsgruppe.

I kontakten med gruppa i dag vil det være naturlig og riktig å bruke det gruppenavnet den enkelte selv foretrekker. I mitt arbeid med gruppas historie fra tida før 1850 har jeg imidlertid valgt å bruke betegnelsen tater fordi det er denne gruppebetegnelsen vi oftest finner i nordiske kilder. I de første beskrivelsene fra Norden i begynnelsen av 1500-tallet er det tater-betegnelsen som er brukt. Betegnelsen ble lånt fra det tysktalende området. I dette området ble «Tatter» brukt synonymt med «Zigeuner» på denne tida. I dansk og norsk lovspråk omtales disse gruppene alltid som tatere, i Sverige og Finland brukes ofte «tattare» og «zigenare» som synonymer.

Også i forskningsmiljøet er det delte meninger om hva slags gruppe taterne opprinnelig var. Samfunnsforskeren Eilert Sundt hevdet i 1850 at taterne var etterkommere av de første sigøynerne som kom til Norden tidlig på 1500-tallet. Flere seinere nordiske forskere har ment at Sundt romantiserte taterne og at han lot seg lure av gruppas egne opphavsmyster og hang til fantasifull dramatisering¹. De har argumentert for at gruppa ble skapt ved sosial utstøting og at taterne nedstammer fra fattigfolk som ble tvunget ut i et liv på landeveien.

Fra slutten av 1800-tallet til ca 1970 var det slike opphavsdiskusjoner som sto sentralt når majoritetssamfunnet beskrev gruppa. Taterne ble sett på som et alvorlig sosialt problem, og flere «ekspert» mente at opprinnelsesspørsmålet var avgjørende for hvilke tiltak som skulle settes inn. To motpoler i denne debatten var legen Johan Scharffenberg og presten Kaspar Flekstad. Johan Scharffenberg var overbevist om at det var et stort antall «næsten fullblods sigøinere» blant de norske «omstreiferne». Sigøynerne var, ifølge Scharffenberg, en «lavere rase» som ikke kunne «omdannes til en verdifull bestanddel av vårt folk». Han mente at dette måtte få konsekvenser for behandlingen av omstreiferne, og kritiserte Omstreifermisjonen for ikke å gjøre noe for å forhindre at omstreiferne satte barn til verden. Ifølge Scharffenberg var tvangssterilisering det mest rasjonelle middelet mot omstreiferondet, og også det billigste. Kaspar Flekstad derimot avviste enhver sigøynertilhørighet. Han hevdet at gruppa hadde en rent skandinavisk bakgrunn. Men også Flekstad mente at taterne utgjorde et viktig og farlig samfunnsproblem, og gikk inn for harde tvangstiltak mot dem.

Skillet mellom Johan Scharffenberg og Kaspar Flekstad gjenspeiler kanskje mest et skiftende samfunnsklima. I mellomkrigstida, da Johan Scharffenberg var mest aktiv i debatten, ble taterne fortolket som mindreverdige fordi de var av «fremmed rase» eller «raseblandet». I 1949, da Kaspar Flekstad publiserte sin bok *Omstreifere og sigøynere*, var det politiske klimaet endret. Rasistisk pregede fordommer, særlig mot tatere og sigøynere (rom), var fortsatt høyst levende, men det var ikke lenger politisk gangbart å begrunne særtiltak eksplisitt med rasebasert argumentasjon. Flekstad omdefinerte taterne til «mindreverdige nordmenn». En slik omdefinering rokket imidlertid ikke ved grunnlaget for assimilasjons- og tvangstiltakene. Synet på at gruppas livsform var uønsket og skadelig stod fast.

Er opphavsdiskusjoner viktige?

Blant samfunnsforskere og historikere har opphavsdiskusjonene stort sett fått ligge ukommentert fra 1980-tallet og framover. I dag har taterne (reisende, romanifolk) status som nasjonal minoritet. De regner seg selv som en egen folkegruppe og uavhengig av synet på opprinnelse vil de aller fleste forskere forstå taterne som en etnisk gruppe.

En del forskere har nøydt seg med å slå fast at opphavsspørsmålet er uavklart. Men synspunktene om at taterne er innenlandske grupper, opprinnelig frambrakt ved sosial utstøting, har fått betydelig gjennomslag, mest i Sverige og Danmark, men også i Norge. En del vil nok oppfatte opphavsforklaringer som vitenskapelig uinteressante eller passé. De kan lett få et gammelmodig preg – et snev av gjenoppvekking av den gamle rasetenkingen?

Min interesse for spørsmålet er dels knyttet til innvandringshistoriske problemstillinger, dels til forståelsen av etnisitet som historisk fenomen. Hvis taterne opprinnelig var en innvandrergruppe, hvordan kan det ha seg at de har beholdt et kulturelt særpreg og en sterk gruppeidentitet gjennom et tidsrom på over 500 år? For forskere som Eilert Sundt og Johan Scharffenberg var sigøyneropprinnelsen langt på vei tilstrekkelig til å forklare gruppas særpreg. De hadde en oppfatning om en nedarvet sigøynerkultur som var nærmest uforanderlig. Andre forskere trakk fram de store forskjellene mellom de nordiske taterne og romfolk som innvandret fra Øst-Europa til de nordiske land i andre halvdel av 1800-tallet. Dette mente de var et tydelig tegn på at taterne var en innenlandsk gruppe og at eventuelle fellestrekk mellom gruppene skyldtes kulturelle lån og likhet i livssituasjon. Også i dette tilfellet finner vi en underliggende idé om kulturell uforanderlighet.

Historie og etnisitet

Det har blitt hevdet at etnisitet bare er et nytt begrep for «rase», altså en dekkbetegnelse for et begrep som ikke lenger er politisk stuereint. Det finnes utvilsomt eksempler på at etnisitetsbegrepet blir brukt på denne måten. Men moderne etnisitetsdefinisjoner ligger langt fra rasebegrepet. Vanligvis defineres en etnisk gruppe som en gruppe mennesker som selv mener at de skiller seg fra andre på grunn av kulturelle særtrekk og/eller felles avstamning, og som også blir oppfattet som en særegen gruppe av omgivelsene. Etnisitet er altså sosialt og kulturelt definert. Det trenger ikke dreie seg om objektive kulturforskjeller eller dokumentert felles opprinnelse. Det dreier seg om hvordan mennesker forstår seg selv og hvordan de blir forstått av andre.

Et annet viktig punkt er at etnisitet ikke er et produkt av sosial isolasjon, men tvert imot oppstår i tett samhandling mellom grupper². Etnisitet dreier seg om opprettholdte etniske grenser, ikke om kulturell uforanderlighet. I taternes tilfelle ser vi at taterkulturen stadig er i endring og tilpasser seg de nordiske forholda, men grensene mellom taterne og majoritetsbefolkninga består.

Etnisitet er et relativt nytt begrep. Først fra slutten av 1960-åra ble begrepet sentralt innen samfunnsforskningen, med sosialantropologene som pionerer. Det historiske perspektivet har ofte vært fraværende i undersøkelser av etniske problemstillinger. Samfunnsvitere som har interessert seg for historiske perspektiver, har som regel konsentrert seg om den dekonstruerende vinklingen – hvordan skaper samtida fortida? Hvordan tjener konstruerte bilder av fortida moderne etnisk mobilisering? Problemstillinger knyttet til historiske forutsetninger og drivkrefter for utvikling av etnisk identitet har ikke blitt viet like mye interesse. Det har også vært hevdet at ikke bare begrepet, men selve fenomenet etnisitet er nytt, og at det henger sammen med nasjonalismens framvekst fra slutten av 1700-tallet. Dette bygger på et tradisjonelt idehistorisk skjema, men stemmer ikke overens med eldre kilder. Oppfatningen av taterne og sigøynere som egne folkegrupper med en markert etnisk identitet er langt eldre enn nasjonalismen.

Etnisitet og klasse

Etnisitet og klasse har ofte vært sett som rivaliserende forklaringsmodeller. I perioder hvor klassebegrepet har stått svakt i samfunnsforskningen, har klasseforhold ofte blitt redusert til etnisitet. Men vi kan også finne eksempler på at etnisitet reduseres til klasse. I begge tilfeller går man glipp av en viktig dimensjon. I dagens Norge er det ofte etnisitet som blir vektlagt i studiet av minoritetsgrupper. Men etniske relasjoner eksisterer ikke i et vakuum. Det finnes ikke noen form for «ren» etnisitet uavhengig av sosiale og økonomiske forhold. Etniske relasjoner er innebygd i sosiale, politiske og økonomiske strukturer. Klasse er utvilsomt en viktig faktor når det gjelder situasjonen til store minoritetsgrupper i Norge. De tilhører den norske arbeiderklassen og befinner seg langt nede på rangstigen i klassesamfunnet. Både etnisitet og klasse hører altså med i analysen av disse gruppene. Sosiale fenomener som etnisitet og klasse har både økonomiske og kulturelle aspekter. Begge sider må anerkjennes, og ingen av dem bør ses som rene overbyggningsfenomen i forhold til hverandre.

Når det gjelder taterne, har pendelen svingt fra etnisitet til klasse. Gruppas etniske identitet har blitt beskrevet som en 1800-talls konstruksjon drevet fram av Eilert Sundt. Effektene av en avvising av etnisitet som faktor er svært treffende beskrevet av Jean Paul Sartre i *Tanker om jødespørsmålet*. Han peker på hvordan både antisemitten og motpolen demokraten fungerer undertrykkende. Antisemitten vil ødelegge jøden som menneske og bare la jøden være igjen. Han ser bare jødiske særtrekk som han anser som svært negative. Demokraten vil ødelegge ham som jøde og bare bevare mennesket i ham. Han står for en assimilasjonstankegang og anerkjenner ikke at det finnes en jødisk identitet basert på en felles historie og kultur.

Samfunnsforskere som har forklart tatergruppa som et reint produkt av økonomisk og sosial diskriminering, har som regel også hevdet at gruppa allerede har forsvunnet eller er på vei til å forvinne med endrede samfunnsforhold. Det er altså snakk om å ødelegge tateren som tater. Kenneth Olsson har i en nettdebatt beskrevet hvordan dette kan oppleves. Han skriver:

Nær man forsøker forklara att VI som ær folket vet bæst, næææ då enligt proffsen, førresten så finns vi inte, dom kan ju börja fråga sig varför dom tror att vi inte finns.³

Jeg tror at dette korte, men fyndige innlegget illustrerer svært godt hvordan mange taterne eller romanifolk har opplevd majoritetssamfunnets forskerblikk.

Gruppeidentitet som et resultat av sosial utstøting

Taterne har gjennom århundrer vært utsatt for sosial stigmatisering og diskriminering. Dette har utvilsomt bidratt til å forsterke gruppeidentiteten. Gruppa har vært nødt til å etablere sosiale forsvarsmekanismer og til dels skapt seg et eget rom ved å lukke seg fra storsamfunnet. Men er slike faktorer tilstrekkelige til å forklare framveksten av taterne som gruppe? Et argument som ofte har blitt trukket fram, er gruppas tilknytning til såkalte «uærlige» eller urene yrker. Det dreier seg om yrker som bødler, rakkere, nattmenn (renovasjonsarbeidere), hesteflåere eller hestegjelder. Slike arbeidsoppgaver var i eldre tid sterkt tabubelagt, og ikke bare yrkesutøveren, men også hans familier ble behandlet som pariaer. De kunne ikke spise og drikke av samme glass og tallerkner som de bofaste. Gikk de til nattverd, hadde de en særskilt nattverds kalk eller mottok vinen fra stetten av den vanlige kalken. Ingen bondekone ville hjelpe til ved kvinnenes fødsler eller være fadder for deres barn. Det ble også ansett som urent å medvirke ved begravelse til en «uærlig». Ingen ville ta barn av «uærlige» yrkesutøvere i lære eller tjeneste. Slik sosial stigmatisering og utstøting førte til at disse yrkesgruppene etter hvert kunne framstå som en særegen folkegruppe. Uærlighetsoppfatningene ga opphav til isolerte grupper hvor ektefellen måtte hentes innafør den egne gruppa og barna fikk en medfødt plassering utafør det sosiale

fellesskapet.

De «uærlige» yrkene er rikt representert i tatergenealogiene, særlig på 1700- og 1800-tallet. Men vi ser også at andre minoritetsgrupper for eksempel skogfinner, samer og utenlandske krigsfanger kunne livnære seg på samme måte. I disse tilfellene er det altså ikke de «uærlige» yrkene som skaper minoritetsstatusen, men snarere minoritetstilhørigheten som fører til at de må ta til takke med slike arbeidsoppgaver. Tatergruppas yrkesrepertoar var ikke begrenset til «uærlig» arbeid, og vi finner ikke henvisninger til «uærlige» yrker i eldre kilder om taterne fra 1500- og 1600-tallet. Det er altså grunn til å tro at tilknytningen til stigmatiserte og tabubelagt yrker forsterket gruppeidentiteten, men ikke skapte den. I de eldste nordiske kildene om taterne, spesielt i forhør og rettsreferater, finner vi ikke sjelden eksempler på at medlemmer av lokalbefolkningen sluttet seg til taterfølger, og at de også giftet seg inn i gruppa. Det kunne for eksempel være folk som hadde kommet på kant med loven, eller soldater som hadde fått en krigsskade. Tatergruppene var altså langt fra lukket. Trolig fikk de hele tida et jamt tilsig fra den fastboende befolkninga. Men det ser ut som om disse etniske grensekrysserne ganske raskt tok opp taternes levesett og kulturelle særtrekk. Slike grensekryssinger finner vi i alle etniske grupper. Oppfatningene om hermetisk lukkede etniske grupper er i de fleste tilfeller en myte.

Flere har hevdet at taternes innenlandske opprinnelse er bevist gjennom slektsforskning. De viser særlig til undersøkelser av Kaspar Flekstad (1949) og Adam Heymowski (1969). En kritisk gjennomgang av disse undersøkelsene har vist at de ikke kan brukes som dokumentasjon på at tatergruppa sprang ut av sosialt utstøtte fra majoritetssamfunnet. En del av argumentasjonen virker i dag nærmest kuriøs. Det dreier seg blant annet om den sterke vektleggingen av nordiske navneformer som et bevis på nordisk opprinnelse og om en form for sigøynerstereotyper som ser bort fra kulturelle endringsprosesser. For eksempel har Kaspar Flekstad argumentert med at norske taterne på 1700- og 1800-tallet ikke snakket gebrokkent, og at de var godt kjent med norske forhold. Nyere og mer omfattende genealogiske undersøkelser har vist at taterne er en gruppe med en klar historisk kontinuitet. Flere norske og svenske taterslekter kan føres tilbake til personer som ble omtalt som taterne eller «zigenare» på 1600-tallet og i begynnelsen av 1700-tallet.

I dag er det brei enighet om at etnisitet er en form for sosial konstruksjon. Innafor denne enigheten vektlegges analyser av de sosiale mekanismene som bidrar til å utvikle etnisk identitet, og etniske og nasjonale identiteters varighet og bestandighet tas ikke lenger for gitt. På denne måten har for så vidt alle «ekte» folkeslag blitt dekonstruert. Når det gjelder taterne, får imidlertid vektleggingen av det sosialt konstruerte en særegen betydning. Den inngår i en tradisjon som trekker gruppas autensitet i tvil, og framhever identiteten som falsk. Bak teoriene om tatergruppa som et resultat av samfunnsmessige utstøtingsmekanismer ligger en idé om at etnisitet kan skapes så å si fra «scratch» ved etikettering fra myndighetenes side, ved påvirkning fra forskere eller som en reint instrumentell overlevelsesstrategi for gruppa selv. I henhold til denne tankemåten finnes det ikke noe historisk utgangspunkt i form av et kulturelt repertoar som de etniske grensene trekkes rundt. Min konklusjon er at de rent sosio-økonomiske fortolkningene ikke er tilstrekkelige til å forklare tatergruppas særpreget.

Taterne forstått i et etnisk perspektiv

Kan taterne knyttes til sigøynerinnvandringene på 1500-tallet? Noen av svarene som er gitt på dette området, har tida løpt fra. De er med rette plassert på historieskrivingens skraphaug. Ingen vil i dag hevde at de nordiske tatergruppene kan forklares ut fra en medfødt «sigøynerbestemmelse» slik Johan Scharffenberg, og også langt på vei Eilert Sundt, mente. Men det finnes en rekke indikasjoner på at de nordiske taterne utgjør en grein av den internasjonale rom-familien.

Språket har vært et omstridt element. Taterne eller reisende i Norden har sitt eget språk som kalles norsk og svensk romani. Dette språket har et rikt romaniordforråd, men grammatikken er nordisk. En samlebetegnelse for denne typen av språk er pararomanispråk. Noen språkforskere har hevdet at dette er kunstige og konstruerte språk som bare har benyttet lånord fra romanispråket. Men i nyere språkforskning vektlegges de grunnleggende fellestrekkene mellom alle nord- og vesteuropeiske varianter av romani, både de som har beholdt den opprinnelige grammatikalske strukturen og pararomanispråkene. Lingvisten Peter Bakker har blant annet pekt på at pararomanispråkene inneholder like mange ord med romanirøtter som romanispråkene. I tillegg kommer en rekke andre språklige fellestrekk som atskiller språkene i dette området fra andre romanivarianter. Ett iøynefallende trekk er påvirkningen fra tysk og mangelen på lånord fra rumensk. Her skiller de nord- og vesteuropeiske romanivariantene seg markert fra den store romanispråkgruppa som kalles vlax.

Også navna som gruppene tradisjonelt har brukt om seg selv, er sammenfallende. Fra Norge kjenner vi til at taterne har brukt egenbetegnelser som romanisæl, kalo og manusj. De samme egenbetegnelsene kan vi finne blant sigøynergrupper i Vest-Europa som ikke regner seg til å tilhøre rom-gruppa.

Rettsreferater og forhør fra 1600- og 1700-tallet kan gi et godt innblikk i hvordan taterne selv oppfattet hva det ville si å være tater. De forteller at de er født av taterforeldre eller er «af tartare extraction». De vektlegger avstamning som et kriterium for tatertilhørighet. Det er også tydelig at myndighetene på denne tida forstod dem som en egen folkegruppe med vekt på avstammingskriteriet.

Det er altså mye som tyder på at taterne i Norden er en nordlig utløper av de første sigøynerinnvandringene til Vest-Europa. Det dreier seg imidlertid ikke om å plassere de nordiske taterne i en slags boks merket «sigøyner» eller «indisk opprinnelse». De nordiske taternes kultur står på egne bein uavhengig av om noen fjerne forfedre var sigøynere. Taterkulturen er et resultat av en lang historie i det nordiske området. Den skiller seg klart fra rom-gruppens historie og kultur.

Vi kan heller ikke forstå tatergruppas særpreg over tid uten å ta sosio-økonomiske faktorer med i betraktning. Etniske gruppedannelser har som regel også en materiell basis knyttet til særskilte levemåter og næringer. Både det omvandrede levesettet i seg sjøl, og ikke minst kriminaliseringen av denne livsformen har uten tvil bidratt til å forsterke og opprettholde taternes gruppeidentitet. Stigmatiseringen knyttet til uærlige yrker er også en faktor av betydning.

Motsetninger mellom rom og tatere (romanifolk)

I siste halvdel av 1800-tallet startet en ny innvandring av rom fra Øst- til Vest- Europa. Dette kalles ofte for den andre vandringen eller den andre diaspora i motsetning til den første vandringen som nådde Vest-Europa på 1400-tallet og Norden på 1500-tallet. Det utviklet seg ganske raskt et motsetningsforhold mellom nyinnvandrerne og den etablerte sigøyner- og taterbefolkningen i Vest-Europa fordi gruppene dels konkurrerte innafor de samme økonomiske nisjene. Det utviklet seg også noe som kan kalles et syndebrukspill. Forskjellige former for uønsket atferd ble alltid knyttet til «den andre» gruppa. Dette spillet ble ofte forsterket av stereotypier og fordommer hos myndigheter og forskere. Et eksempel på at et slikt syndebrukspill stadig pågår finner vi i et intervju med en av de mest kjente personene i det norske rom-miljøet, Alex «Dolla» Karoli. Han uttaler seg i sterkt negative ordelag om de rumenske tiggerne i Norge, og mener at Sarkozy gjorde helt rett da han kastet mange tusen romfolk ut av landet i 2010.

For Karoli var det tydelig svært viktig å få fram at dette dreier seg om en annen folkegruppe enn den han selv tilhører. «De er ikke riktige roma», sier han. «De er noe som heter *Sinti* - eller tatere på norsk. Vi har ikke kontakt, vi har ikke samme språk, kultur og tro. Det er komplett forskjellig.» (*Aftenposten* 4.11.2011) Sinti er en folkegruppe med røtter tilbake til den første sigøynerinnvandringen på 1400-tallet. De bruker ikke egenbetegnelsen rom, men regner seg som en del av den internasjonale sigøynerbefolkningen. I Tyskland brukes ofte betegnelsen «Sinti und Roma» som en samlebetegnelse for gruppene. Gjennom nesten 600-års atskillelse har det naturlig nok utviklet seg både språklige og kulturelle skiller mellom sinti og rom. Også innad i verdens rombefolkning er det betydelige språklige og kulturelle forskjeller, men å betegne rom fra Romania som sinti eller tater gir ikke mening. Det er en form for kategorisering som dreier seg om å gjøre «de andre » til syndebruker. Dette spillet drives av alle gruppene, og vi kan også finne eksempler på at tatere omtaler rom på en sterkt nedsettende måte.

Flere enkeltpersoner og organisasjoner har imidlertid gått i bresjen for å motarbeide denne formen for gjensidig skittkasting. «Det er skammelig å trække på de svakeste menneskene blant vårt folk. Hadde ikke Norge kastet ut min familie, hadde ikke besteforeldrene og oldeforeldrene mine havnet i Auschwitz», uttalte et annet medlem av Karoli-familien (Natalina Lund til *Aftenposten* 5.11.2011). Også nestlederen for Romanifolkets riksforbund, Jim Rickhardt Hartmann, som regner seg som tater eller romanisæl, har tatt skarp avstand fra uttalelsene til Alex «Dolla» Karoli. Landsorganisasjonen for Romanifolk (LOR) har støtte til andre minoritetsgrupper som en eksplisitt målsetning. «Her vil vi i første rekke trekke frem vårt broderfolk sigøynerne, som har lidd samme skjebne som oss, og som den dag i dag blir hundset med», heter det på organisasjonens hjemmeside.

Da taterne sammen med kvener, skogfinner, rom og jøder fikk status som nasjonal minoritet, var det et krav at gruppene måtte ha opprinnelig eller langvarig tilknytning til Norge – grensen ble satt til ca 100 år. De norske samene hadde allerede status som urfolk etter ILO-konvensjonen om urfolks rettigheter. For dem ville status som nasjonal minoritet innebære et skritt tilbake. Andre store minoritetsgrupper hadde ikke vært i landet lenge nok til å få status som nasjonal minoritet. Vi har altså fått et slags hierarki av minoritetsgrupper med samene på toppen, eldre innvandringsgrupper i midten og de store, nye innvandringsgruppene aller nederst med få formaliserte rettigheter. Minoritetspolitisk er en slik rangordning vanskelig å forsvare.

Det kan virke som om det er fritt fram for å behandle innvandringsgrupper dårlig i hundre år, for så eventuelt å gi dem oppreisning som nasjonal minoritet. Heldigvis har enkelte romaniorganisasjoner sett dette klarere enn norske myndigheter, og satt spørsmålet i historisk perspektiv. «En gang i tiden var det vi, som i dag er nasjonale minoriteter i Norge, som satt slik på gaten og tigget», uttalte medlemmer av Romanifolkets riksforbund da de rykket ut mot trakassering av rumenske tiggere.⁴

Noter: 1 Se for eksempel Kaspar Flekstad 1949, Øyvind Midbøe 1968 og Ted Hanisch 1976

2 Se for eksempel Barth, *Ethnic groups and boundaries*, 1969, Jenkins, *Rethinking Ethnicity* 1997 og Jones, *The Archaeology of Ethnicity* 1997

3 Innlegg av Kennet Olsson på nettstedet Anbytarforum [http://genealogi.aland.net/discus/](http://genealogi.aland.net/discus/messages) messages 12.6.2001. Sitatet er gjengitt kildetro fra den svenske nettsida med Kenneth Olssons bruk av norske æ-er og ø-er.

4 *Aftenposten* 5.11. 2011

Definisjoner

Etnisk gruppe: En gruppe som innenfor en større sosial enhet betrakter seg selv som en særegen gruppe, og som også blir identifisert slik av andre. Gruppeidentiteten er som regel knyttet til en oppfatning om felles avstamning og spesielle kulturtrekk. Den etniske identiteten er sosialt og kulturelt definert. Det trenger ikke dreie seg om objektive kulturforskjeller eller faktiske avstammingsforhold. Det avgjørende er hvilken betydning gruppe-medlemmene og omverdenen tillegger slike faktorer.

Klasse: Klassebegrepet er særlig knyttet til økonomiske forhold. I marxistisk analyse inneles klasser etter hvilket forhold menneskene har til produksjonsmidlene og produksjonsprosessen. Forenklet kan vi si at det dreier seg om

grupper av mennesker som livnærer seg på prinsipielt samme måte. Klassebegrepet er relasjonelt. I et klassesamfunn er det alltid minst to klasser som står mot hverandre. Selv om det sentrale i klassebegrepet er knyttet til økonomiske forhold omfatter begrepet også kulturelle trekk og subjektive oppfatninger om klassetilhørighet.

Nasjonale minoriteter i Norge

Det finnes ikke sikre tall på hvor mange som regner seg som romanifolk, tater eller reisende i Norge i dag. I St.meld. nr.15 (2000–2001) om nasjonale minoriteter er det anslått at det kan dreie seg om flere tusen personer. Grappa er dermed den nest største av de nasjonale minoritetene. Bare kvenene, som anslagsvis teller et sted mellom 10- og 15000, utgjør en større gruppe. Anslagene for de øvrige gruppene er: Jøder over 1100, rom 500–700, skogfinner et par hundre.

Lag en lenke av denne siden

| [Flere valg ...](#)

[< Forrige](#)

[Neste >](#)